

PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA I ZAŠTITA OSOBNIH PODATAKA, Pravni fakultet u Splitu, 2015., 418 str.

Pravni fakultet u Splitu organizirao je dvodnevni znanstvenostručni skup 6. i 7. srpnja 2015. godine, pod pokroviteljstvom Ministarstva uprave te uz potporu Povjerenika za informiranje i Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, na kojem je obrađena tema *Pravo na pristup informacijama i zaštita osobnih podataka*. Skupu su nazočili brojni predavači, stručnjaci koji su na najbolji mogući način pokušali pojasniti kompleksnost ove teme, te zaintrigirati javnost za aspekt života koji će u budućnosti imati vrlo važno mjesto u pravnoj regulativi suvremenih država. Knjiga je izašla 2015. godine u izdanju Pravnog fakulteta u Splitu, ima 418 stranica, a podijeljena je u sedamnaest poglavlja, gdje su obrađene teme poput „Sloboda izražavanja u digitalno doba vs. pravo na privatnost“, „Zaštita tajnosti podataka iz medicinske dokumentacije“ i druge, a zbog širine tema i pomanjkanja prostora, u tekstu ćemo obratiti pozornost samo na nekoliko najzanimljivijih tekstova.

U knjizi su sljedeći radovi: „*Pravo na pristup informacijama kao uvjet upravne demokracije*“ (Marc Gjidara), „*Sloboda informiranja u sistemu ustavne podjele vlasti*“ (Arsen Bačić, Petar Bačić), „*Utjecaj novih tehnologija na zaštitu tajnosti podataka i informacijsku sigurnost*“ (Jozo Čizmić, Marija Boban), „*Od pristupa do ponovne uporabe informacija: nove perspektive u kontekstu europeizacije*“ (Anamarija Musa), „*Pristup informacijama tijela javne vlasti: suvremeno pravo i njegova regulacija*“ (Zoran Pičuljan, Jagoda Botički, Monika Andrić), „*Sudačka neovisnost i e-spis*“ (Boris Ljubanović, Bosiljka Britivić Vetma, Božidar Horvat), „*Poslovna tajna tijela vlasti kao temelj za ograničenje prava na pristup informacijama*“ (Alen Rajko), „*Pravo na pristup informacijama o okolišu – mjerodavni propisi za rješavanje zahtjeva i definicije*“ (Lana Ofak), „*Transparentnost u radu institucija Europske unije s posebnim osvrtom na Registar transparentnosti*“ (Andrej Plenković, Karlo Ressler), „*Pravni okvir zaštite osobnih podataka u cloud („oblak“) okruženju*“ (Goran Vojković), „*Analysis of trademarks and domain names regulations in the context of commerce (parallels among EU, Us and Macedonian legislation)*“ (Goce Naumovski, Jovan Andonovski, Dimitri Čapkanov), „*Zaštita klasificiranih i neklasificiranih podataka u poslovnoj suradnji*“ (Krunoslav Antoliš, Marko Babić, Petar Mišević), „*Sloboda izražavanja u digitalno doba vs. pravo na privatnost*“ (Dubravka Dolenc), „*Zaštita tajnosti podataka iz medicinske dokumentacije*“ (Dinka Šago, Ivan Vukušić), „*Zaštita osobnih podataka prikupljenih za potrebe kaznenog postupka*“ (Marina Carić, Marija Pleić), „*Zaštita tajnosti podataka u kontekstu kaznenopravne zaštite financijskih interesa Europske unije*“ (Lucija Sokanović). Zbog širine tema, u daljnjem tekstu obratit ćemo pozornost na nekoliko najzanimljivijih tekstova.

U prvom poglavlju pod naslovom „*Pristup informacijama kao uvjet upravne demokracije*“ (str. 9-24) profesor emeritus Marc Gjidara uvodi nas u povijesni aspekt prava na pristup informacijama gdje ističe kako je manipulativnim metodama i velom tajne, te statusom nadređenosti spram građana, uprava grčevito držala i

plasirala određene informacije, zatim nas uvodi u pravnu regulativu pristupa informacijama kroz europske institucije i u međunarodnom kontekstu, pri čemu kao najvažniji dokument ističe *Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (ECHR)*, posebno čl. 10-1 koji kaže: „Sloboda primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice“. Nakon analize pravne regulative prava na pristup informacijama na međunarodnoj razini i u EU-institucijama, Gijard nas približava pravu na pristup informacijama u Francuskoj gdje prvo pokazuje odnos uprave i pojedinca koji je u samim počecima nejednak te često nepravedan, ali kako je vrijeme odmicalo, Francuska je sve više stremila jednakosti i transparentnosti, što je podržano nastankom Pravobranitelja za prava i jakim zakonodavnim mehanizmom koji je, sukladno razvoju tehnologije i sve većoj transparentnosti, na najbolji mogući način popratio nagli zahtjev građana za informiranošću. Na kraju autor ističe da, unatoč vidnom napretku, uvijek postoji otpor uprave da preda informaciju jer „onaj tko drži informaciju ima moć“, ali da suvremena tehnologija i građani koji sve više sudjeluju u vlasti više neće trpjeti upravu koja sebi daje više od onoga što zaslužuje tj. nadređenost nad građanima!

U drugom poglavlju autori dr. sc. Arsen Bačić i dr. sc. Petar Bačić, pod naslovom „*Sloboda informiranja u sistemu ustavne podjele vlasti*“ (str. 25-66), uzbudljivo nas uvode u korelaciju ustava i slobode informiranja preko poznate afere *Black spiders memos*, da bi zatim, preko prikaza bitnosti uvođenja sustava kontrola i provjera, istaknuli kako odlučujuću ulogu u zaštiti građana i ostvarivanja prava zajamčenih ustavom igra upravo ustav kao temeljni dokument, ali i razina svijesti građana i potreba kontroliranja egzekutive koja „proždire“ sve na svom putu kako bi se domogla apsolutne vlasti, te opasnosti koju predstavljaju zakoni protiv terorizma koji indirektno oduzimaju slobode građanima. Tijekom razrade teme, autori fokusiraju čitaoca na povijesni razvitak prava na informiranje i načina na koji se to pravo implementiralo u suvremene ustave, te na njegov razvitak u postsocijalističkim državama i u Republici Hrvatskoj, ističući kako su apsolutno potrebni trodioba vlasti i sustav kontrola i provjera te aktivno sudjelovanje građana u nadzoru vladajućih.

U petnaestom poglavlju pod naslovom „*Sloboda izražavanja u digitalno doba vs. pravo na privatnost*“ (283-302) autorica dipl. iur. Dubravka Dolenc uvodi nas u kulturu slobode izražavanja u demokratskim i nedemokratskim državama, povlačeći snažnu paralelu s odgovornošću odnosno neodgovornošću pojedinaca u ophođenju prema slobodi izražavanja naspram drugih ljudi u medijskom prostoru, što se najbolje očitivalo kroz smrtni slučaj jednog profesora koji je zbog neetičnosti medija i novinara iskusio negativne posljedice globalizacije društva i dostupnosti informacija. Autorica nas upozorava na potrebu medijske kulture, kako sa stajališta novinara i osoba zaduženih za plasiranje informacija, tako i čitatelja koji pod plaštom anonimnosti često liječe svoje frustracije napadajući tuđi privatni prostor bez pravog uvida u sve relevantne čimbenike za koje ih često zakinu mediji. Autorica je također izdvojila pozitivne sudske postupke preko kojih se štite ljudska prava na zaštitu ugleda i privatnosti u medijima, ali ističe i kako je još uvijek premalo učinjeno, a šteta koja se učini medijskom aljkavošću je prevelika.

Čitajući ovaj Zbornik, možemo stvoriti sliku o tome kako su obrađene teme prekompleksne i nedovoljno jasne i da pojedini autori distorziraju pravo na pristup informacijama preklapajući ih sa svojom ekspertizom. Međutim, istina je zapravo potpuno drukčija jer ovo „suvremeno“ pravo zapravo je implementirano u svaku sferu našeg života – poput paukove mreže koja se vješto isprepliće, a na nama je da oprezno hodamo po „horizontalnim“ nitima dok pokušavamo održati balans između privatnosti i transparentnosti.

Hrvoje Grčić